

UNIwersYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

Lektorat języka polskiego: Polska etykieta językowa w różnych sytuacjach komunikacyjnych

Sylabus zajęć

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Filologia polska jako obca	Cykl dydaktyczny 2023/24	
Specjalność -	Kod zajęć 03FPOS.21K.02260.23	
Jednostka organizacyjna Wydział Filologii Polskiej i Klasycznej	Języki wykładowe polski	
Poziom studiów studia drugiego stopnia	Obligatoryjność Obowiązkowy	
Forma studiów studia stacjonarne	Blok zajęciowy Przedmioty kierunkowe	
Profil studiów profil ogólnoakademicki		
Koordinator zajęć	Sylwia Karolak	
Prowadzący zajęcia	Marta Wrześniewska-Pietrzak	
Okres Semestr 1	Forma zajęć / liczba godzin / forma zaliczenia • Lektorat: 30, Egzamin	Liczba punktów ECTS 4

Cele kształcenia dla zajęć

Kod	Cel
C1	Zapoznanie Studentów z zakresem pojęć: grzeczność (językowa), etykieta, netykieta.
C2	Wskazanie podstawowych zasad rządzących współcześnie polską etykietą i kształcenie umiejętności analizowania wypowiedzi pod kątem zawartych w nich zasad etykietałnych („gry grzecznościowe” a szczerłość wypowiedzi).
C3	Uwrażliwienie studentów na różnice kulturowe w zakresie grzeczności.
C4	Kształcenie umiejętności socjokulturowych związanych ze stosowaniem zasad etykiety językowej w wybranych sytuacjach komunikacyjnych z uwzględnieniem różnych ról nadawcy i odbiorcy wymaganych na poziomie B2/C1 (np. w czasie negocjacji, rozmowy/ komunikacji z podwładnym/ przełożonym, z osobą duchowną itp.).
C5	Ukazanie różnych poziomów normy grzecznościowej charakteryzujących komunikację oficjalną i nieoficjalną.
C6	Zapoznanie studentów z kategorią honoryfikatywności z uwzględnieniem kontekstu kulturowego (wybrane przykłady).
C7	Kształcenie umiejętności doboru odpowiednich form honoryfikatywnych w sytuacjach oficjalnych (teksty pisane i mówione) i spontanicznego oraz płynnego ich stosowania w sytuacji oficjalnej i nieoficjalnej.
C8	Zapoznanie studenta z przemianami zachodzącymi w polskiej etykietce językowej w II połowie XX wieku (schematyzacja formalna zachowań językowych).
C9	Przejmowanie aktów grzecznościowych z innych kultur; upraszczanie i unifikacja norm etykietałnych; rozchwanie normy).
C10	Umiejętność pracy z innymi osobami, pracy zespołowej.

Wymagania wstępne

Znajomość języka polskiego na poziomie B2.

Efekty uczenia się dla zajęć

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
Wiedzy - Student/ka:			
W1	definiuje podstawowe pojęcia z zakresu grzeczności językowej	FPO_K2_W01, FPO_K2_W05	Egzamin ustny, Projekt
W2	wskazuje i nazywa podstawowe zasady rządzące polską etykietą językową	FPO_K2_W05	Egzamin ustny, Projekt
W3	wskazuje i omawia przemiany zachodzące w polskiej etykietce językowej w II połowie XX wieku	FPO_K2_W01, FPO_K2_W02, FPO_K2_W05	Egzamin ustny, Projekt, Prezentacja multimedialna
Umiejętności - Student/ka:			
U1	posługuje się pojęciami z zakresu grzeczności językowej w dyskusji oraz podczas analizy wybranych wypowiedzi	FPO_K2_U05, FPO_K2_U11	Egzamin ustny, Projekt
U2	analizuje wypowiedzi pod kątem zawartych w nich zasad etykietałnych	FPO_K2_U04, FPO_K2_U07	Egzamin ustny, Projekt

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
U3	rozumie sens, treść i intencje wyrażane w sposób pośredni, ironiczny, żartobliwy	FPO_K2_U01, FPO_K2_U04	Egzamin ustny, Projekt, Prezentacja multimedialna, Praca pisemna
U4	dostrzega i opisuje różnice kulturowe między polską grzecznością a zasadami etykietałnymi występującymi w wybranej kulturze	FPO_K2_U04, FPO_K2_U05, FPO_K2_U07, FPO_K2_U08	Egzamin ustny, Projekt, Prezentacja multimedialna
U5	kształci umiejętności socjokulturowe związane ze stosowaniem zasad etykiety językowej w wybranych sytuacjach komunikacyjnych i z uwzględnieniem różnych ról nadawcy i odbiorcy wymaganych na poziomie B2/C1 (np. w czasie negocjacji, rozmowy/ komunikacji z podwładnym/ przełożonym, z osobą duchowną itp.)	FPO_K2_U01, FPO_K2_U04, FPO_K2_U11	Egzamin ustny, Projekt, Praca pisemna
U6	stosuje poziomy normy grzecznościowej występującej w komunikacji oficjalnej i nieoficjalnej	FPO_K2_U01	Egzamin ustny, Projekt, Prezentacja multimedialna
U7	omawia na wybranych przykładach najważniejsze cechy honoryfikatywności z uwzględnieniem kontekstu kulturowego	FPO_K2_U04, FPO_K2_U07, FPO_K2_U08	Egzamin ustny, Projekt
U8	dokonyuje wyboru odpowiednich form honoryfikatywnych dostosowanych do określonych sytuacji oficjalnych (teksty pisane i mówione), a także posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą języka polskiego odpowiednio do sytuacji komunikacyjnej	FPO_K2_U01, FPO_K2_U11	Egzamin ustny, Projekt, Praca pisemna
Kompetencje społecznych - Student/ka:			
K1	jest gotów do rozwijania więzi społecznych i dorobku zawodowego w różnicowanym, międzynarodowym otoczeniu	FPO_K2_K05, FPO_K2_K08	Egzamin ustny, Projekt

Treści programowe dla zajęć

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
1.	Grzeczność językowa, etykieta, netykieta w kontekście kulturowym (sytuacje komunikacyjne i role nadawczo-odbiorcze).	W1, U1, U4	Lektorat
2.	Zasady polskiej etykiety językowej z perspektywy normatywnej w wypowiedziach mówionych i pisanych.	W1, W2, U1, U2, U5, U6, K1	Lektorat
3.	Polska grzeczność językowa na tle innych kultur.	W1, W2, U1, U2, U4, U7	Lektorat
4.	Kategoria honoryfikatywności w polszczyźnie w różnych sytuacjach komunikacyjnych (językowe formy grzecznościowe, tytułatura w różnych sytuacjach komunikacyjnych pisanych i mówionych - np. w środowisku naukowym, prawno-administracyjnym, kościelnym, szkolnym; życzenia, kondolencje, gratulacje, dedykacja, podziękowanie i in.).	W1, W2, U1, U2, U3, U5, U6, U7, U8, K1	Lektorat

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
5.	Przemiany polskiej etykiety językowej w II połowie XX wieku.	W1, W2, W3, U1, U2, U6, K1	Lektorat
6.	Netykieta, czyli grzeczność językowa w internecie (opinia, komentarz, hejt i agresja).	W1, W2, W3, U1, U2, U3, U5, U6, U8, K1	Lektorat
7.	Jak zachować twarz w różnych sytuacjach komunikacyjnych - obserwacja i praktyka (tu np. formy honoryfikatywne w funkcji perswazyjnej - negocjacje; sytuacje półoficjalne - np. uroczystości rodzinne itp.).	W1, W2, U1, U2, U3, U5, U6, U7, U8, K1	Lektorat

Informacje dodatkowe

Forma zajęć	Metody i formy prowadzenia zajęć
Lektorat	Praca z tekstem, Metoda analizy przypadków, Gra dydaktyczna/symulacyjna, Metoda ćwiczeniowa, Metoda warsztatowa, Metoda projektu, Pokaz i obserwacja, Demonstracje dźwiękowe i/lub video, Metoda aktywizująca - "burza mózgów", Metoda aktywizująca - technika analizy SWOT, Metoda aktywizująca - technika drzewka decyzyjnego, Metoda aktywizująca - metoda "kuli śniegowej", Metoda aktywizująca - konstruowanie "map myśli", Praca w grupach

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Lektorat	<p>Warunki zaliczenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - obecność na zajęciach i aktywność podczas zajęć (udział w rozmowie, dyskusji, pracach zespołowych); - sprawność językowa, umiejętność poprawnego posługiwania się językiem polskim zarówno w mowie, jak i piśmie - zwłaszcza w aspekcie grzeczności językowej; - umiejętność samodzielnej pracy przy analizie i przygotowywaniu różnych tekstów pod kątem zagadnień językoznawczych poznawanych podczas zajęć; - umiejętność korzystania z terminologii z zakresu grzeczności językowej, - wartość merytoryczna samodzielnie przygotowanych zadań; - wartość merytoryczna, sposób opracowania i przedstawienia prezentacji multimedialnej i projektu; - poziom wiedzy zaprezentowany w czasie egzaminu ustnego. <p>Na ocenę końcową przedmiotu składa się ocena z egzaminu ustnego, przygotowanego projektu oraz aktywny udział w zajęciach.</p> <p>Kryteria oceniania:</p> <p>bardzo dobry (bdb; 5,0): w stopniu bardzo dobrym opanowane wiadomości z zakresu grzeczności językowej w polszczyźnie na tle grzeczności charakterystycznej dla innych kultur, bardzo dobra znajomość form honoryfikatywnych; bardzo wysoka sprawność komunikacyjna w zakresie korzystania z odpowiednich form honoryfikatywnych i norm grzecznościowych w różnych sytuacjach komunikacyjnych; aktywny i merytoryczny udział w zajęciach i dyskusji, wysoka wartość merytoryczna przygotowanej prezentacji multimedialnej i projektu; systematyczne przygotowywanie się do zajęć.</p> <p>dobry plus (+db; 4,5): w stopniu bardzo dobrym opanowane wiadomości z zakresu grzeczności językowej w polszczyźnie na tle grzeczności charakterystycznej dla innych kultur, wysoka sprawność komunikacyjna w zakresie korzystania z odpowiednich form honoryfikatywnych i norm grzecznościowych w różnych sytuacjach komunikacyjnych; aktywny i merytoryczny udział w zajęciach i dyskusji, dobra wartość merytoryczna przygotowanej prezentacji multimedialnej i projektu; widoczne nieznaczne braki w posługiwaniu się językowymi formami honoryfikatywnymi, jak również w odczytywaniu relacji nadawczo-odbiorczych; systematyczne przygotowywanie się do zajęć.</p> <p>dobry (db; 4,0): w stopniu dobrym opanowane wiadomości z zakresu grzeczności językowej w polszczyźnie na tle grzeczności charakterystycznej dla innych kultur, dobra ocena sprawności komunikacyjnej w zakresie korzystania z odpowiednich form honoryfikatywnych i norm grzecznościowych w różnych sytuacjach komunikacyjnych z uwzględnieniem relacji nadawczo-odbiorczych; aktywny i merytoryczny udział w zajęciach i dyskusji, dobra wartość merytoryczna przygotowanej prezentacji multimedialnej i projektu; niewielkie braki w zakresie w posługiwania się językowymi formami honoryfikatywnymi, systematyczne przygotowywanie się do zajęć.</p> <p>dostateczny plus (+dst; 3,5): w stopniu wystarczającym opanowane wiadomości z zakresu grzeczności językowej w polszczyźnie na tle grzeczności charakterystycznej dla innych kultur, nieco więcej niż dostateczna ocena sprawności komunikacyjnej w zakresie korzystania z odpowiednich form honoryfikatywnych i norm grzecznościowych w różnych sytuacjach komunikacyjnych z uwzględnieniem relacji nadawczo-odbiorczych; aktywny i merytoryczny udział w zajęciach i dyskusji, dobra wartość merytoryczna przygotowanej prezentacji multimedialnej i projektu, systematyczne przygotowywanie się do zajęć.</p> <p>dostateczny (dst; 3,0): w stopniu zadowalającym opanowane podstawowe wiadomości z zakresu grzeczności językowej w polszczyźnie na tle grzeczności charakterystycznej dla innych kultur, dostateczna umiejętność samodzielnego doboru form honoryfikatywnych i stosowania norm grzecznościowych wymaganych w zróżnicowanych sytuacjach komunikacyjnych; niska aktywność w zajęciach i dyskusji, nieumiejętność w pełni samodzielnego przygotowania prezentacji multimedialnej/ projektu zawierających własne analizy i interpretacje; niesystematyczne przygotowywanie się do zajęć.</p> <p>niedostateczny (ndst; 2,0): niewystarczające opanowane podstawowych wiadomości z zakresu grzeczności językowej w polszczyźnie na tle grzeczności charakterystycznej dla innych kultur, niesamodzielnosc w posługiwaniu się terminologią związaną z problematyką zajęć; nieumiejętność przygotowania poprawnej wypowiedzi zawierającej formy honoryfikatywne dostosowane do różnych sytuacji komunikacyjnych; niski udział merytoryczny w zajęciach, niewystarczająca wartość merytoryczna przygotowanej prezentacji multimedialnej; brak systematycznego przygotowywania się do zajęć i zaangażowania w przygotowywany projekt.</p>

Literatura

Obowiązkowa

1. Grzeczność nasza i obca, red. M. Marcjanik, Warszawa 2005.
2. Język a kultura, t. 6: Polska etykieta językowa, red. J. Anusiewicz, M. Marcjanik. Wrocław 1992
3. Kita M., Językowe rytuały grzecznościowe, Katowice 2005
4. Marcjanik M., Grzeczność w komunikacji językowej, Warszawa 2007.
5. Miller S., E-mailowy savoir-vivre, Poznań 2003.
6. Mosty zamiast murów. Podręcznik komunikacji interpersonalnej, red. J. Stewart, Warszawa 2009.
7. Ożóg K., Zwroty grzecznościowe we współczesnej polszczyźnie mówionej, Warszawa - Kraków 1990.
8. Rabczuk A., „Elo ziom!”, a może „Dzień dobry Panu”? - grzeczność w procesie glottodydaktycznym, w: Kultura popularna w nauczaniu języka polskiego jako obcego.
9. Materiały z konferencji naukowej, red. P. Garncarek, P. Kajak, Warszawa 2012.
10. Rabczuk A., „Jak całować polskim kobietom ręce?” Analiza i interpretacja wyników badań na temat polskiej grzeczności językowej cudzoziemców, w: Język polski i polonistyka w Europie Wschodniej. Przyszłość i współczesność. Praca zbiorowa z okazji dziesięciolecia Katedry Filologii Polskiej Narodowego Uniwersytetu Lwowskiego im. Iwana Franki, Kijów 2015, s. 499-514.
11. Rabczuk A., Polska grzeczność językowa w praktyce glottodydaktycznej. Wybrane aspekty, „Kwartalnik POLONICUM” 2017, nr 24, s. 15-24.
12. Retoryka i etyka, red. B. Sobczak i H. Zgółkowa, Poznań 2009.
13. Spaemann R., Osoby. O różnicy między czymś a kimś, przeł. J. Merecki, seria: Terminus 22, Warszawa 2001.
14. Schmidt S., Kompetencja komunikacyjna Niemców w polskich aktach grzeczności językowej. Perspektywa glottodydaktyczna, Pułtusk 2004.
15. Zgółkowie H. i T., Językowy savoir-vivre. Praktyczny poradnik posługiwania się polszczyzną w sytuacjach oficjalnych i towarzyskich, Warszawa 2004.
16. Żurek A., Grzeczność językowa w polszczyźnie cudzoziemców, Łask 2008.
17. Powyższa lista ma charakter orientacyjny i jest realizowana we fragmentach z uwzględnieniem zaplanowanego dla przedmiotu nakładu czasu pracy przewidzianej na czytanie.

Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane rodzaje zajęć
Lektorat	30
Przygotowanie do zajęć	15
Czytanie wskazanej literatury	15
Przygotowanie pracy pisemnej	10
Przygotowanie projektu	20
Przygotowanie prezentacji multimedialnej	20
Przygotowanie do egzaminu	10
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 120
Liczba punktów ECTS	ECTS 4

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Efekty uczenia się dla kierunku

Kod	Treść
FPO_K2_K05	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do odpowiedzialnego rozwijania więzi społecznych, inspirowania i organizowania działalności na rzecz środowiska społecznego w Polsce i za granicą, z wykazaniem wrażliwości etycznej związanej z własną pracą i udziałem w różnych formach życia zbiorowego
FPO_K2_K08	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do rozwijania dorobku zawodowego, m.in. w zróżnicowanym, międzynarodowym otoczeniu społeczno-kulturowym oraz zawodowym
FPO_K2_U01	Absolwent/ka potrafi posługiwać się językiem polskim w mowie i piśmie na poziomie zaawansowanym (co najmniej na poziomie biegłości C1 wg Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego)
FPO_K2_U04	Absolwent/ka potrafi formułować i rozwiązywać złożone i nietypowe problemy badawcze, stawiając i testując hipotezy w zakresie językoznawstwa i literaturoznawstwa, posługując się ujęciami teoretycznymi, pojęciami, procedurami i narzędziami właściwymi dla polonistyki
FPO_K2_U05	Absolwent/ka potrafi wyszukiwać i właściwie dobierać źródła polskojęzyczne i obcojęzyczne oraz informacje z nich pochodzące, dokonując ich oceny, krytycznej analizy, syntezy oraz twórczej interpretacji
FPO_K2_U07	Absolwent/ka potrafi formułować i wyrażać własne poglądy, artykułować wnioski na podstawie poprawnie przeprowadzonych i uargumentowanych rozumowań, posługując się właściwym stylem funkcjonalnym polszczyzny, dobranym adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej
FPO_K2_U08	Absolwent/ka potrafi komunikować się z otoczeniem z użyciem specjalistycznej terminologii z zakresu literaturoznawstwa i językoznawstwa, prezentować zdobyte informacje, prowadzić debaty i brać udział w dyskusjach na tematy specjalistyczne w języku polskim ze zróżnicowanymi kręgami odbiorców, odpowiednio uzasadniając różnorodne stanowiska
FPO_K2_U11	Absolwent/ka potrafi współpracować z innymi osobami, planować i organizować prace (także międzynarodowego) zespołu, oraz kierować nimi z uwzględnieniem zasad komunikacji międzykulturowej
FPO_K2_W01	Absolwent/ka zna i rozumie w pogłębiony sposób teoretyczne uwarunkowania językoznawstwa i literaturoznawstwa, metodologie właściwie dla tych dyscyplin, wykorzystywaną w ich obszarze terminologię, jak również zaawansowane metody analizy i interpretacji różnych tekstów językowych, w tym literackich
FPO_K2_W02	Absolwent/ka zna i rozumie w pogłębiony sposób główne tendencje rozwojowe językoznawstwa i literaturoznawstwa, a także usytuowanie, miejsce i znaczenie polonistyki w obszarze badań humanistycznych
FPO_K2_W05	Absolwent/ka zna i rozumie w pogłębiony sposób współczesny język polski wraz z jego uwarunkowaniami i tendencjami rozwojowymi, analizowanymi z wykorzystaniem podbudowanej teoretycznie wiedzy językoznawczej również w ujęciu historycznym i porównawczym do innych języków indoeuropejskich z uwzględnieniem pragmatyki i aksjologii lingwistycznej